

VÁNOČNÍ
PRŮVODCE
FÉROVÝMI
NÁKUPY

VÁNOČNÍ PRŮVODCE FÉROVÝMI NÁKUPY

Vánoce, to je věda.

Jak to všechno stihnout nakoupit, vymyslet složitou rodinnou logistiku, ukrýt dárky před dětmi a cukroví před mlsnými myšlenkami? Snadno se pak zapomene na to, co by vlastně Vánoce opravdu mělo naplňovat – blízkost, zpomalení a klid. Ještě snáze se v tom předvánočním shonu zapomíná na příběh, který má každý náš nákup za sebou. A občas nejde ani zdaleka o pohádku, kde vítězí dobro nad zlem.

Proto jsme se vám to rozhodli usnadnit!

V našem průvodci najdete varování před výrobky, které se velmi často vyrábějí za porušování lidských práv nebo poškozování životního prostředí. A pak taky tipy na dárky, které nebudete muset schovávat!

KDE SE SKRÝVÁ ČERT A PODOBNÁ VETEŠ?

ZÁBAVNÍ PYROTECHNIKA

Indie, Čína, Guatemala nebo Peru. To jsou země, odkud často pochází rachejtla a podobná zábavní pyrotechnika vyrobené dětmi a za otřesných podmínek. Malé dětské ruce se hodí na plnění zásobníků střelným prachem a dalšími látkami. Z továren se kvůli kontrolám v posledních letech přesunuly do soukromých dílen a domů, kde vykonávají tuhle nebezpečnou práci. Výbuchy a požáry, popáleniny a otravy nejsou bohužel výjimkou. Dětskou pracovní sílu využívají hlavně menší firmy, ty větší sázejí na mechanizaci.

KOSMETIKA

Na to, co jíme, si často dáváme velký pozor, ale kosmetiku opomíjíme. Přitom je nám velmi blízko, přímo na kůži, často několikrát denně. Obsahuje-li velké množství chemikálií, nezní to jako ta pravá potrava pro naši pokožku. Měli bychom se také vyhnout přípravkům obsahujícím palmový olej. Ten je totiž zodpovědný za jednu z největších ekologických katastrof posledních let – vypalování pralesa v Indonésii a následné požáry. Palma olejná za sebou zkrátka zanechává pustinu bez života a na tom bychom se neměli podílet.

Kde se dozvíte víc? Sledujte www.stoppalmovemuoleji.cz

OBLEČENÍ A TEXTIL

Mezi nejčastější problémy spojené s produkcí textilu patří velmi nízké mzdy, dlouhé hodiny přesčasů, nebezpečné a nedůstojné pracovní podmínky a potlačování odborů. Zádrhel je ale už na samotném začátku – bavlna je totiž nejvíce chemicky ošetřovanou plodinou světa a k tomu ji často sbírají děti. Celý dodavatelský řetězec je velmi složitý, a tak je dost komplikované kontrolovat, jaké podmínky v něm panují. Velké firmy většinu výroby zadávají externím dodavatelům a továrny nejsou v jejich přímém vlastnictví. Snižují tak náklady a především se vyhnou skutečné odpovědnosti.

Kde se dozvíte víc? Sledujte kampaň Ušili to na nás! www.facebook.com/usilitonanas nebo www.nazemi.cz/odevy

OBUV

V obuvnickém průmyslu panují velmi podobné podmínky, jako v tom textilním. Přidávají se k nim ale ještě problémy spojené se zpracováním kůže. Při něm se totiž používá mnoho chemikálií, například trojvalzný chrom, jež může oxidovat na toxický chrom šestivazný. V koželužnách také nezřídka pracují děti, stejně jako v neformálním sektoru – domácnostech, kam firmy zadávají část výroby, aby snížily svoje náklady.

Kde se dozvíte víc? Sledujte kampaň Obuj se do toho! www.facebook.com/obujsedotoho nebo www.nazemi.cz/boty

ELEKTRONIKA

Nedůstojné pracovní podmínky panující v montovnách, kde se kompletují jednotlivé komponenty, dohnaly v minulých letech některé dělníky až k sebevraždě. Kromě toho je ale výroba elektroniky třetím největším „žroutem“ zlata, které se využívá v mobilech, počítačích a dalších zařízeních. Na těžbě zlata se podílí více než milion dětí a jejich počet se stoupající poptávkou po tomto drahém kovu neustále roste.

Kde se dozvíte víc? Sledujte práci koalice Good Electronics. (www.goodelectronics.org)

ŠPERKY

O zlatu už tu řeč byla – podobné problémy jsou ale spojené i s těžbou stříbra a diamantů. V mnoha zemích Latinské Ameriky a Afriky se hledání a těžbě drahých kovů věnují celé rodiny, v případě Konga jde navíc velmi často o nucenou práci, jejíž výsledky financují místní krutou válku. Zpracování drahých kovů je také spojené se znečištěním prostředí nebezpečnými chemikáliemi. Merkur nebo rtuť dokáží zničit i zdraví dělníků.

VÁNOČNÍ OZDOBY

60 % všech vánočních ozdob a dekorací vzniká v malé oblasti okolo čínského města Yiwu. Do šesti stovek místních továren přijíždí pracovníci a pracovníce ze vzdálených oblastí Číny aby si vydělali, třeba na věno. Pracují 12 a více hodin denně v prostředí plném prachu a toxických látek. Ve snaze nedýchat škodlivý barevný prach spotřebují za den i 10 ochranných masek na ústa.

TROPICKÉ OVOCE

Podle statistik si na Vánoce dopřáváme mnohem více tropického ovoce, než jindy. Jaké jsou ale opravdové ingredience našeho vánočního ovocného hodování? Obrovské množství chemie, mizerné mzdy, sexuální obtěžování žen, práce v horku a vlhku po dlouhé hodiny, potlačování odborů, které má v některých zemích velmi násilnou podobu. To nezní jako tropický ráj, co myslíte?

Kde se dozvíte víc? Sledujte kampaň Za férové banány! (www.facebook.com/zaferovebanany nebo www.zaferovebanany.cz)

HRAČKY

80 % hraček vzniká v Číně, kde hračkářský průmysl zaměstnává na 4 miliony dělníků a dělnic. Jde především o mladé ženy, jež přišly za prací z venkovských regionů chudého čínského vnitrozemí. Čekají je dlouhé hodiny práce v nebezpečném prostředí: bez přesčasů si na živobytí nevydělají a ochranné pomůcky často vůbec nemají. Vinu nesou velké firmy vyžadující nereálně nízké náklady a extrémně krátké dodací lhůty.

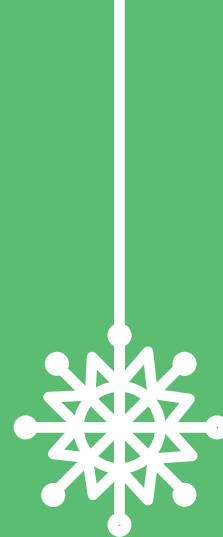

TIPY
NA FÉROVĚJŠÍ
NÁKUPY

PYROTECHNIKA

Zhasněte, zapalte si svíčku a užijte si chvíli ticha.
Jinou možnost vážně nenabízíme.

VÁNOČNÍ OZDOBY

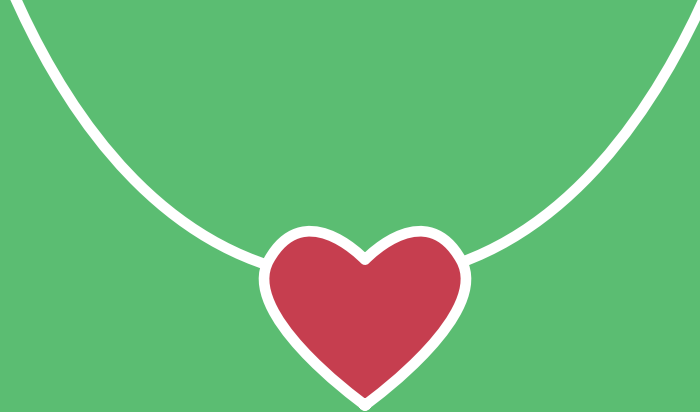
- vánoční ozdoby v ČR vyrábí DUV družstvo (www.vanocniozdoby-eshop.cz), družstvo Slezská tvorba Opava, výrobní družstvo Irisa Vsetín (technika vakuovaného pokování), ateliér Glass-Axiss v Jablonci nad Nisou, Rautis (perlové ozdoby z Poniklé v Krkonoších) nebo Han Jičín
- spoustu vánočních ozdob najdete na Fleru (www.fler.cz)
- ozdoby od tradičních fairtradových organizací prodává Obchod Fair&Bio (www.obchodfairbio.cz) – my milujeme třeba legrační betlémy ve tvaru čepice!

OVOCE

Dejte přednost tomu lokálnímu či certifikovanému – fairtradové banány najdete např. u Marks & Spencer, nebo na www.freshbedynky.cz, kde mají i ananasy a další krásy.

ŠPERKY

Pokud mermomocí trváte na drahých kovech, zkuste se ptát po těch recyklovaných, nebo si nechejte šperk vyrobit ze starých nepoužívaných klenotů.

Dámu svého srdce se srdcem na správném místě ohromíte certifikovanými diamanty z nekonfliktních oblastí. Klenoty z fairtradového zlata, stříbra a platiny si můžete objednat z Anglie, kde už docela frčí.

KOSMETIKA

- Přírodní kosmetika vyráběná českými firmami: hledejte značky Saloos, Manufaktura, Botanicus, Topvet, Trapistický klášter Nový Dvůr, Nobilis Tilia, Cosmetics Bohemica, Dr. Popov, Karel Hádek nebo Henep. Online můžete nakupovat třeba na www.biooo.cz nebo na www.econea.cz.
- Fairtradová kosmetika: prodává Obchod NaZemi (www.obchod.nazemi.cz), Obchod Fair&Bio (www.obchodfairbio.cz) nebo www.biooo.cz

HRAČKY

- Hračky vyráběné v ČR: hledejte značky Kovap a Lena (třeba na www.ceskekvalitnihracky.cz) nebo výrobce Merkur Toys. Ten je sympatičtější o to víc, že jde o chráněnou dílnu – podnik zaměstnávající více než 60 % pracovníků se zdravotním postižením (www.merkurtoys.cz). Znamé chrastítko pro miminka ve tvaru spínacího špendlíku vyrábí v ČR firma Profibaby. Nesmíme opomenout ani Fatru Napajedla vyrábějící legendární nafukovací hračky. Kdo někdy nejezdil na červeném buvolovi od Libuše Niklové! Dnes pro Fatru navrhuji hračky mladí čeští designéři. Pokud ale nejste příznivci Agrofertu, Fatře se vyhněte, patří totiž do tohoto koncernu. (www.efatra.cz). Krásné kousky od šikovných českých výrobců najdete taky na www.fler.cz.
- Fairtradové hračky: prodává Obchod NaZemi (www.obchod.nazemi.cz), Obchod Fair&Bio (www.obchodfairbio.cz) nebo Nila (www.nila.cz)

TEXTIL

Hledejte textil, který nese certifikace GOTS (bavlna pochází z ekologického zemědělství) nebo Fairtrade (bavlna pochází ze systému spravedlivého obchodu). Férové podmínky produkce zaručuje členství výrobce ve World Fair Trade Organization nebo Fair Wear Foundation. Lokální ekonomiku podpoříte nákupem od českých textilek – v tomto případě se dá očekávat minimálně lepší kontrola bezpečnosti práce. Bohužel jen málokterý český výrobce vám bude schopný zaručit etický původ základní suroviny (bavlny nebo kůže). Obrátit se také můžete na české švadleny, krejčí a výrobce, uděláte jim určitě radost!

Bytový textil – české textilky:

Firmy Matějovský, Veratex, Frolen, Veba, Svitap, Batex, Česká Textilní (Frotex) nebo Styltex vyrábí svůj textil v ČR.

Dámská móda a módní doplňky:

- Unikát: obchod kromě organické módy (GOTS) nabízí i fairtradové oblečení (Fairwear Foundation + fairtradová bavlna) (Praha, Národní 37)
- Nila: nabízí udržitelnou i férovou módu, například od značky People Tree, jež je členem World Fair Trade Organization (www.nila.cz)
- TukTuki: prodává férovou módu od členů World Fair Trade Organization (www.tuktuki.cz)
- Myomi: kabelky navrženy v Holandsku, ušité v Indii z kůže zvířat, jež zemřely přirozenou smrtí. Designem připomínají papírový sáček a prodává je Leeda.
- Elegia: kabelky vyrobené v ČR (www.elegia.cz)
- FLER: online tržiště handmade krás. Kabelky, náušnice, brože a další módní doplňky. Pozor, velký žrout času! (www.fler.cz)
- Pleas: spodní prádlo vyráběné v ČR (www.pleas.cz)

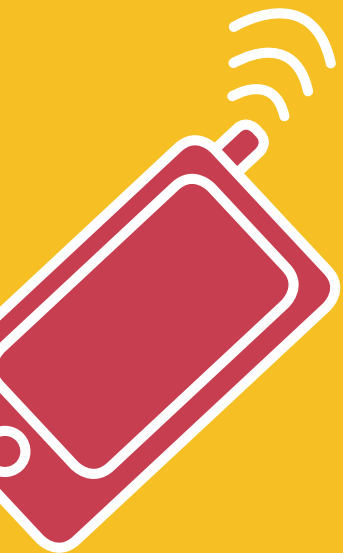
Pánská móda a módní doplňky:

- Le Premier: část modelů vzniká v ČR (www.lepremier.cz)
- Be Wooden: extrovní dřevění motýlci pro velké fešáky (www.bewooden.cz)
- spodní prádlo značky Schiesser: je parádní a vzniká v Havlíčkově Brodě, ve firmě Pleas (www.pleas.cz)
- Elegia: kabelky vyrobené v ČR (www.elegia.cz)
- FLER: musíte se tím trochu prodat, ale najdete tu i kravaty, motýlky, ozdoby do klopky nebo pánské košile. (www.fler.cz)

Unisex – textil a boty vyrobené v ČR:

- Botas: obnovená legenda! (www.botas.cz)
- Prabos: treková a pracovní obuv (www.prabos.cz)
- Boty Luks: kožené boty na procházky (www.botyluks.cz)
- Flexiko: pohorky a pracovní obuv (www.flexiko.cz)
- ZOOT: tričkem podpoříte konkrétní neziskový projekt, mají certifikaci GOTS a vyrábí je člen Fair Wear Foundation. (www.zoot.cz/dobro)
- Konopnictví – 100% česky vyráběné konopné oblečení a další věcičky (www.konopnictvi.cz)
- Segrasegra bundy, kalhoty, trika pro městské cyklisty s prvky z recyklovaných duší pro vaše duše! (www.segrasegra.cz)

ELEKTRONIKA

Fairphone: první férově vyráběný mobil spatřil světlo světa teprve nedávno. Montuje se v kontrolovaných továrnách, vzácné kovy nepochází z konfliktních oblastí a celý dodavatelský řetězec je velmi transparentní. V hodnocení britského Ethical Consumer se ocitl suverénně v čele žebříčku. Na vyšších příčkách se umístil Alcatel, Huawei nebo Acer – mají ale zhruba o polovinu méně bodů, než Fairphone. U počítačů je situace složitější, Ethical Consumer hodnotil lépe Acer, Asus a HP (přesto ale nemají ani 10 bodů z 20).

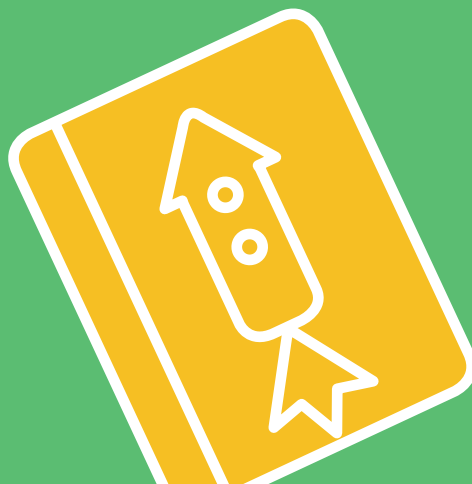

DALŠÍ TIPY A TRIKY

Pro děti

- sáně značky LION
- boby od firmy PLASTKON
- odrážedla a koloběžky značky YEDOO
- aktovky, batohy, pouzdra, sáčky a kufříky (!) od firmy EMIPO
- Lepeeto nebo Lavmi: krásné interiérové dekorace vyráběné v ČR
- FLER: online tržiště handmade krás. Najdete tu i velkou spoustu hraček, dekorací a dětského oblečení. (www.fler.cz)
- časopis Raketa plný krásných ilustrací a úkolů pro zvědavce (www.labyrint.net)

Pro teenagery

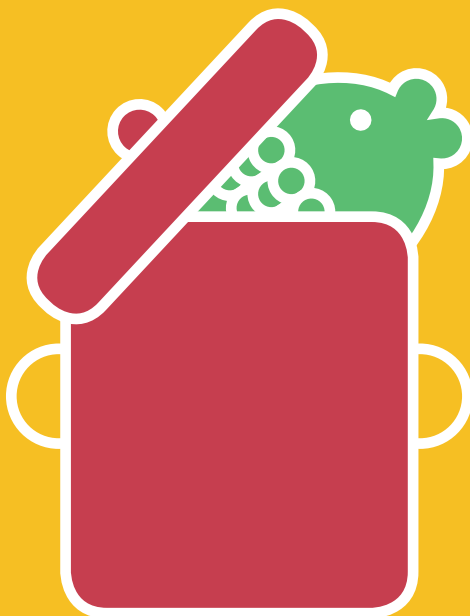
- sedací vaky: od firm wegett nebo antares a.s.
- Forewear: obaly na tablet nebo mobil z recyklovaného materiálu (www.forewear.cz)

Do kuchyně – výroba v ČR

- sklo do kuchyně vyrábí Kavalierglass a prodává jej pod značkou Simax
- nádobí od firmy Kolimax

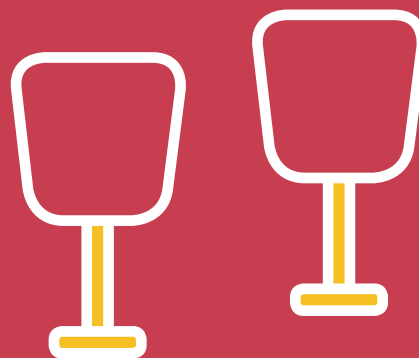
Sportovní a outdoor vybavení

- míče s certifikací Fairtrade: hlavně fotbalové a volejbalové
- míče od české firmy GALA: ve své výrobně v Prostějově produkuje i batohy
- běžky, hokejky, tenisové rakety a potřeby pro stolní tenis české značky ARTIS (výroba probíhá v ČR)
- florbalky české značky AREX (výroba probíhá v ČR)
- Patagonia: tahle americká firma patří mezi nejzodpovědnější a nejudržitelnější výrobce outdoorového vybavení

Alkohol

Víno od přírodních vinařů Autentistů (www.veltlin.cz), cidre od Cidrerie Jáchyma Klimenta (www.cidrerie.cz) nebo pálenky od Žufánka (www.zufanek.cz) udělají radost snad každému. Pro mlsouny zkuste vyrobit nějaký domácí likér a oslad'te ho fairtradovým třtinovým cukrem a velkou kopou lásky.

Káva

Máte-li v rodině kávomilce, udělejte jim radost fairtradovými zrnky – možností je spousta, my doporučujeme kávy od družstevní pražírny Fair&Bio. Jde o sociální podnik zaměstnávající několik zdravotně postižených kolegů, pokud tedy ještě nemáte dárky pro svou firmu a chtěli byste využít náhradního plnění, mrkněte na www.fair-bio.cz.

Pro všechny milovníky pěkných a funkčních věcí

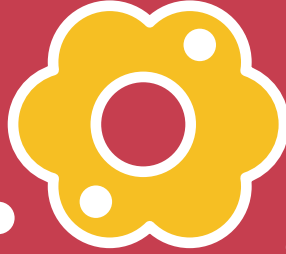

- Keepcup nebo BYOcup: znovu a znovupoužitelný kelímek na coffee-to-go. Šetříme papírem, vo to go!
- La Pytla: látkové pytlíky na dárky, nebo cokoli jiného (www.lapytla.cz)
- Ecozz: nákupní taška ze 100% recyklovaných PETek
- SRNA: misky, skleničky a vázy z recyklovaného skla (www.srnasklo.cz)
- SKOBA: diáře z recyklovaných materiálů. Homeless Edition vzniká z knih a časopisů nalezených v kontejnerech na papír. (www.iskoba.cz)
- Zelená domácnost: kromě eko čistících prostředků a drogerie tu najdete i krmítka a bydlítka pro zvířátka. (www.zelenadomacnost.cz)
- Čarovný mlýn: prvotřídní ručně vyráběná mýdla umí kouzla (www.carovnymlyn.cz)
- pytlík na ovoce a zeleninu od organizace Český západ: vznikají v sociálně vyloučených lokalitách na Toužimsku a Tepelsku (<http://www.econea.cz/cesky-zapad-pytlik-na-ovoce-a-zeleninu-s>)
- bambusové kartáčky na zuby: vyrábí EcoHeart nebo Curanatura
- vlněné deky z Tkalcovny Kubák: nádhera vznikající řádek po řádku v jihočeském Strmilově (www.tkalcovna.cz)
- Inkkas: veselé a férové tenisky a sneakers z tradičních jihoamerických látek (www.topshelf.cz/inkkas)
- svačिनové ubrousky, láhve na vodu a další užitečnosti podporující Hnutí Duha (www.obchod.hnutiduha.cz)
- darujte nějakou fajnovou odměnu za příspěvek na www.hithit.cz nebo www.startovac.cz a obdarujete hned nadvakrát!

Sladké tajemství nakonec

I při pečení cukroví můžete být odpovědnější!
Použijte bio mouku, fairtradový cukr, kakao,
čokoládu a koření a pořádné máslo nebo kokosový olej.

**Vydala Ekumenická akademie v roce 2015.
Ekumenická akademie, zapsaný spolek
Sokolovská 50, Praha 186 00, IČO: 638 36 009**

www.ekumakad.cz

**Vydáno v rámci projektu TriNet Global – Místní správa,
podnikatelský sektor a univerzity jako nositelé změny.**

Texty: Barbora Trojak

Grafická úprava: Lenka Křikavová

Tento dokument byl vytvořen s finanční podporou Evropské unie a Ministerstva zahraničních věcí ČR. Obsah dokumentu je zcela na odpovědnosti Ekumenické akademie a jako takový nemůže být považován za stanovisko Evropské unie.

**ČESKÁ REPUBLIKA
POMÁHÁ**

**náš svět
naše důstojnost
naše budoucnost**

**2015
Evropský rok
pro rozvoj**

